

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๖๗

วันที่ ๑๔ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง ศาลอาญา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของโจทก์ ความเห็นและข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ เอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณา วินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๕ วรรคสี่ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหาย จากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือ จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้

รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

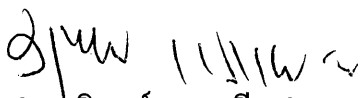
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติในภาค ๑ ข้อความเบื้องต้น ลักษณะ ๑ หลักทั่วไป โดยบัญญัติว่า “วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้ โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้”

เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดตั้งแต่การจับกุม การสอบสวน การพิจารณาคดีชั้นศาล และการลงโทษ เป็นกฎหมายที่ควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินการกับผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาให้มีสิทธิต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ซึ่งมาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติที่เป็นวิธีการตรากฎหมายโดยทั่วไป ในกรณีที่วิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะจึงบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการของบทบัญญัติหลักที่ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม มีความมุ่งหมายเพื่อให้หลักการดำเนินคดีแพ่งและการดำเนินคดีอาญาเป็นไปตามพื้นฐานเดียวกัน เท่าที่ไม่ขัดต่อความมุ่งหมายของการดำเนินคดีในแต่ละประเภทและเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการบัญญัติกฎหมายซ้ำ ประกอบกับในการดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญามีหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้วิธีพิจารณาความร่วมกัน และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้บัญญัติหลักเกณฑ์ทั่วไปไว้โดยละเอียดแล้ว ในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติในเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะ มาตรา ๑๕ จึงบัญญัติให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับวิธีพิจารณาในคดีอาญาเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ โดยคำว่า “เท่าที่พอจะใช้บังคับได้” มีแนวทางเดียวกับ “ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม” หมายถึงการบังคับใช้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างและใช้ตามที่เหมาะสมแก่กรณี และไม่กระทบต่อหลักการอันเป็นสาระสำคัญของวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะ โดยต้องใช้ด้วยความระมัดระวังและต้องตีความอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ ให้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในวิธีพิจารณาคดีอาญาได้เฉพาะกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาในเรื่องนั้นไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้นำมาใช้บังคับเพียงเท่าที่จะใช้บังคับได้ ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการหรือสาระสำคัญแห่งวิธีพิจารณาความอาญา และบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่จะนำมาใช้จะต้องมิใช่บทบัญญัติสำหรับคดีแพ่งโดยเฉพาะ

ข้อโต้แย้งของโจทก์ที่ว่า การที่ศาลอาญามีคำสั่งตัดพยานหลักฐานโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ทั้งที่พยานหลักฐานของโจทก์เป็นพยานหลักฐานสำคัญในคดีที่จำเป็นต่อการพิสูจน์ข้ออ้างข้อเถียงตามคำฟ้องของโจทก์ โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เปิดช่องให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาใช้ดุลพินิจปรับใช้บทบัญญัติในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้อย่างกว้างขวาง ผลักภาระการพิสูจน์ความผิดและการแสวงหาพยานหลักฐานให้เป็นหน้าที่ของโจทก์เป็นการจำกัดสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ ส่งผลกระทบต่อสิทธิของคู่ความในการพิจารณาคดี ไม่สอดคล้องกับหลักการลงโทษทางอาญาที่ต้องมีความชัดเจนแน่นอน เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและขัดต่อหลักนิติธรรม ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และทำให้คู่ความในคดีอาญาได้รับการพิจารณาอย่างคู่ความในคดีแพ่งทั้งที่สิทธิในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเป็นการต่อสู้นบนพื้นฐานของเอกชนที่เท่าเทียมกัน ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่มีรัฐเป็นหลัก เป็นการปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้เหมือนกัน ชัดต่อหลักความเสมอภาค ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า การดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ หลักการดำเนินคดีแพ่งเป็นไปตามหลักความตกลง คู่ความในคดีแพ่งเป็นผู้กำหนดข้อเท็จจริงและพิสูจน์ข้อเท็จจริงด้วยพยานหลักฐาน คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใดผู้นั้นต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ ส่วนหลักการดำเนินคดีอาญาเป็นไปตามหลักการตรวจสอบ เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานและศาลในการร่วมกันค้นหาความจริงตามที่มีการกล่าวหา เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๓๑๗๗/๒๕๖๔ ของศาลอาญาที่ศาลอาญามีคำสั่งตัดพยานหลักฐานที่โจทก์มีคำร้องขอให้ศาลอาญามีหมายเรียกให้จำเลยส่งต้นฉบับเอกสารตามที่โจทก์ขอ โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ นี้ก็เป็นเพียงการปรับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยการนำส่วนที่ว่าด้วยพยานหลักฐานในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในเรื่องทั่วไปที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะมาใช้บังคับโดยอนุโลมในคดีอาญาเพียงเท่าที่ไม่ชัดหรือแย้งต่อหลักการหรือสาระสำคัญแห่งวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น และการนำหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับกระบวนการสืบพยานบางประการในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในคดีอาญาดังกล่าวก็หาได้มีผลกระทบโดยตรงต่อการวินิจฉัยตัดสินคดีแต่อย่างใดไม่ เนื่องด้วยศาลยังคงมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงและสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมในคดีอาญาได้อย่างกว้างขวางและสามารถใช้อำนาจ

ดังกล่าวตามที่เห็นสมควรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๘ และมาตรา ๒๒๙ เช่นนี้ที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ บัญญัติให้ศาลในคดีอาญาสามารถนำ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ ในกรณีที่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้บัญญัติวิธีพิจารณาความในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติในการรับรองและคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพของคู่ความให้ได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ โดยศาลสามารถยกบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ มาปรับใช้ในคดีอาญาได้ทั้งโจทก์และจำเลย อย่างเท่าเทียมกัน อันเป็นหลักประกันสิทธิของคู่ความให้มีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ เป็นไปตามหลัก นิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของบุคคล และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความ เสมอภาค ดังนั้น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ